

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/157766,Uroczystosc-poswiecenia-grobu-weterana-Powstania-Styczniowego-Franciszka-Klonows.html
20.04.2024, 06:35

Strona posiada nowszą wersję

[Kliknij tutaj, aby przejść dalej](#)

Uroczystość poświęcenia grobu weterana Powstania Styczniowego Franciszka Klonowskiego - Nowe Miasto Lubawskie, 21 stycznia 2022

Uroczystość odbędzie się w 159. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego. Weźmie w nim udział delegacja Oddziału IPN w Gdańsku i Delegatury w Bydgoszczy oraz wiceprzewodniczący Kolegium IPN prof. Wojciech Polak.

Weterani walk o wolność i niepodległość Polski

Weterani walk o wolność i niepodległość Polski

*Powstanie styczniowe
Ochotnik wojny
polsko-bolszewickiej
Franciszek Klonowski*

Oprac. Mateusz Dąbrowski
Projekt graf. Katarzyna Lisiecka
OBUWIM w Gdańsku

Oddział w Gdańsku

M. Grunwald

Program

21 stycznia 2022 (piątek)

g. 12.00

Msza Św. w Bazylice p.w. św. Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim (ul. Kościelna 10). Po Mszy przejście spod Bazyliki na cmentarz parafialny przy ul. Grunwaldzkiej

g. 13.00

- Poświęcenie nagrobka Franciszka Klonowskiego, odrestaurowanego staraniem Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Gdańsku,
- Wręczenie Aktu Przekazania Opieki Nad Grobem Powstańca Liceum Ogólnokształcącemu im. C.K. Norwida w Nowym Mieście Lubawskim.

Franciszek Klonowski (1846-1924) – weteran powstania styczniowego wojny polsko-bolszewickiej. Powstanie styczniowe wybuchło w nocy z 22 na 23 stycznia 1863 r., 68 lat po trzecim rozbiórce Polski. Objęło zabór rosyjski, a w szczególności tzw. Królestwo Polskie. Na

przestrzeni ponad półtorarocznych zmagania o wolność i niepodległość Ojczyzny w szeregach partyzanckich oddziałów walczyło około 200 tys. ochotników. Stoczyli oni blisko 1200 bitew i potyczek. Od października 1863 r. do kwietnia 1864 r. na czele Rządu Narodowego stał Romuald Traugutt, który był przywódcą powstania i znacząco przyczynił się do jego rozwoju. Niestety władze carskie wpadły na jego trop i 11 kwietnia 1864 r. został aresztowany wraz z innymi członkami Rządu Narodowego. Świetnie przygotowana przez Traugutta struktura władz powstańczych i komunikacja pomiędzy oddziałami partyzanckimi pozwoliła na kontynuowanie walki. 5 sierpnia 1864 r. Romuald Traugutt i czterech innych członków Rządu Narodowego zostało straconych na stokach Cytadeli Warszawskiej. Zanim jednak kat założył stryczek na szyję przywódcy powstania, ten odwrócił się do tłumu Warszawiaków zgromadzonych na egzekucji i pożegnał ich, kreśląc ręką znak krzyża. 30 tysięcy ludzi padło na kolana i odśpiewało Suplikację, a przerażeni Rosjanie zaczęli w pośpiechu i z lękiem opuszczać trybuny dla dygnitarzy. Po śmierci Romualda Traugutta, jesienią 1864 r. powstanie zaczęło wygasać, ale pojedyncze oddziały nadal toczyły walkę.

Powstaniec styczniowy, Franciszek Klonowski urodził się 20 lipca 1846 r. we wsi Przetycz w obecnym powiecie wyszkowskim. Pochodził z rodziny o bogatych tradycjach patriotycznych i wolnościowych. Jego ojciec Antoni walczył w powstaniu listopadowym, biorąc udział m. in. w bitwie pod Olszynką Grochowską. W wieku 5 lat Franciszek Klonowski przeniósł się z rodzicami do majątku p. Glinki w Szczawinie w powiecie ostrołęckim. Z zawodu był kowalem. Pracując w kuźni, wbrew obawom swego przełożonego, w 1863 r. naprawił broń pewnemu człowiekowi, dzięki pomocy którego po 4 tygodniach zasilił oddziały powstańcze. Wyreperował ukrytą i zardzewiałą broń należącą do jego ojca, weterana powstania listopadowego i stanął do walki z nieprzyjacielem. Stacjonował w Drozdowie na Podlasiu pod komendą Józefa Trąmpczyńskiego, gdzie jego oddział został otoczony przez wojska moskiewskie. Żołnierze, po 3 dniach oblężenia, odcięci od żywności, zostali oswobodzeni przez dwutysięczny oddział Jakuba Jasińskiego, do którego postanowił się przyłączyć z innymi powstańcami. Podczas pogoni za wojskami moskiewskimi, które otrzymały wsparcie innych oddziałów, powstańcy zostali pobici w potyczce pod Szygami k. Różana. Franciszek Klonowski został wówczas ranny w nogę i trafił do szpitala. Po 6-tygodniowej rekonwalescencji powrócił w powstańcze szeregi i uczestniczył w walkach pod dowództwem kpt. Konstantego Rynarzewskiego. Brał udział w potyczce pod Żyznowem w powiecie ostrołęckim (obecnie Żyźniewo), podczas której razem z gimnazjalistą Baranowskim podpalił zabudowania z których ogień prowadzili Moskale. Zgłosił się ochotniczo do wykonania zadania i wykazując dużą odwagę, zmusił nieprzyjaciela do opuszczenia pozycji. Ostatnią potyczkę F. Klonowskiego stanowił bój stoczony nieopodal miejscowości Poręba.

Po klęsce Powstania Styczniowego powrócił w rodzinne strony. Rok później spotkał w Warszawie powstańca z którym służył w jednym oddziale. Okazał się on być rosyjskim szpiegiem. Franciszek Klonowski został aresztowany i osadzony w Cytadeli razem z powstańcem Baranowskim, który od roku pozostawał w więzieniu. Nie przyznając się do tej

znajomości, Klonowski otrzymał wyrok 12 lat pobytu na Syberii oraz po odbyciu kary, nakaz osiedlenia się tam na stałe bez prawa powrotu do ojczyzny. Po kilkunastu latach pobytu na Syberii Franciszek Klonowski razem ze swoim towarzyszem uciekł z zesłania i po pięciomiesięcznej tułaczce dotarł do Odessy. Jego kompan udał się statkiem do Ameryki, a Klonowski przez Węgry, Austrię i Prusy po długiej wędrówce dotarł do swego stryja mieszkającego w Brodnicy, który podczas powstania listopadowego walczył w oddziale czwartaków. Dzięki pomocy pana Tuchołki z Montowa, Franciszek Klonowski otrzymał fałszywe dokumenty wystawione na pruskiego poddanego. Przez wiele lat ukrywał się na różnych plebaniach. Pracował przy kościołach wykonując prace kowalstwa artystycznego, którego to fachu nauczył się podczas syberyjskiego zesłania. Ostatecznie osiadł i do śmierci mieszkał w Wawrowicach nieopodal Nowego Miasta Lubawskiego.

Franciszek Klonowski w wieku 74 lat jako ochotnik brał udział w wojnie z bolszewikami. Służył przez kilka miesięcy w 65. Pułku Piechoty w charakterze wywiadowcy. 30 kwietnia 1922 r. został odznaczony Orderem Virtuti Militari V klasy. Zmarł w szpitalu w Nowym Mieście Lubawskim 10 października 1924 r. Został uroczystie pochowany przy udziale licznych żałobników na cmentarzu parafialnym p.w. św. Tomasza Apostoła przy ul. Grunwaldzkiej w Nowym Mieście Lubawskim.

W 2021 r. zabytkowy nagrobek F. Klonowskiego został odrestaurowany staraniem Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Gdańsku.

Franciszek Klonowski (1846-1924) weteran powstania styczniowego i wojny polsko-bolszewickiej

Powstanie styczniowe wybuchło w nocy z 22 na 23 stycznia 1863 r., 68 lat po trzecim rozbiore Polski. Objęło zabór rosyjski, a w szczególności tzw. Królestwo Polskie. Na przestrzeni ponad półtorarocznych zmagani o wolność i niepodległość Ojczyzny w szeregach partyzanckich oddziałów walczyło około 200 tys. ochotników. Stoczyli oni blisko 1200 bitew i potyczek. Od października 1863 r. do kwietnia 1864 r. na czele Rządu Narodowego stał Romuald Traugutt, który był przywódcą powstania i znacząco przyczynił się do jego rozwoju. Niestety władze carskie upadły na jego trop i 11 kwietnia 1864 r. został aresztowany wraz z innymi członkami Rządu Narodowego. Świetnie przygotowana przez Traugutta struktura władz powstańczych i komunikacja pomiędzy oddziałami partyzanckimi pozwoliła na kontynuowanie walki. 5 sierpnia 1864 r. Romuald Traugutt i czterech innych członków Rządu Narodowego zostało straconych na stołkach Cytadeli Warszawskiej. Zanim jednak kat złożył stryczek na szyję przywódcy powstania, ten odwrócił się do tłumy Warszawianków zgromadzonych na egzekucji i pożegnał ich, kładąc ręką znak krzyża. 30 tysięcy ludzi padło na kłosa i odśpiewało Suplikację, a przerażeni Rosjanie zaczęli w pośpiechu i z lękiem opuszczać trybuny dla dygnitarzy. Po śmierci Romualda Traugutta, jesienią 1864 r. powstanie zaczęło wygasać, ale pojedyncze oddziały nadal toczyły walkę.

Powstanie styczniowe, Franciszek Klonowski urodził się 20 lipca 1846 r. we wsi Przetycz w obecnym powiecie wyszkowskim. Pochodził z rodziny o bogatych tradycjach patriotycznych i wolnościowych. Jego ojciec Antoni walczył w powstaniu listopadowym, biorąc udział m. in. w bitwie pod Olszynką Grochowską. W wieku 5 lat Franciszek Klonowski przeniósł się z rodzicami do majątku p. Glinki w Szczawinie w powiecie ostrołęckim. Z zawodu był kowalem. Pracując w kuźni, wbrew obawom swego przełożonego, w 1863 r. naprawił broń pewnemu człowiekowi, dzięki pomocy którego po 4 tygodniach zasilł oddziały powstańcze. Wyreperował ukrytą i zardzewiałą broń należącą do jego ojca, weterana powstania listopadowego i stanął do walki z nieprzyjacielem. Stacjonował w Drodzowie na Podlasiu pod komendą Józefa Trampczyńskiego, gdzie jego oddział został otoczony przez wojska moskiewskie. Żołnierze, po 3 dniach oblężenia, odcięci od żywności, zostali oswobodzeni przez dwutysięczny oddział Jakuba Jasińskiego, do którego postanowił się przyłączyć z innymi powstańcami. Podczas pogoni za wojskami moskiewskimi, które otrzymały wsparcie innych oddziałów, powstańcy zostali pobici w potyczce pod Szycami k. Różana. Franciszek Klonowski został wówczas ranny w nogę i trafił do szpitala. Po 6-tygodniowej rekonwalescencji powrócił w powstańcze szeregi i uczestniczył w walkach pod dowództwem kpt. Konstantego Rymarzewskiego. Brał udział w potyczce pod Żyznowem w powiecie ostrołęckim (obecnie Żyzniew), podczas której razem z gimnazjalistą Baranowskim podpalił zabudowania z których ogień prowadził Moskalę. Zgłosił się ochotniczo do wykonania

tego zadania i wykazując dużą odwagę, zmusił nieprzyjaciela do opuszczenia pozycji. Ostatnią potyczkę F. Klonowskiego stanowił bój stoczony nieopodal miejscowości Poręba.

Po klęsce Powstania Styczniowego powrócił w rodzinne strony. Rok później spotkał w Warszawie powstańca z którym służył w jednym oddziale. Okazał się on być rosyjskim szpiegiem. Franciszek Klonowski został aresztowany i osadzony w Cytadeli razem z powstańcem Baranowskim, który od roku pozostawał w więzieniu. Nie przyznając się do tej znajomości, Klonowski otrzymał wyrok 12 lat pobytu na Syberii oraz po odbyciu kary, nakaz osiedlenia się tam na stałe bez prawa powrotu do ojczyzny. Po kilkunastu latach pobytu na Syberii Franciszek Klonowski razem ze swoim towarzyszem uciekł z zesłania i po pięciomiesięcznej tułaczce dotarł do Odessy. Jego kompan udał się statkiem do Ameryki, a Klonowski przez Węgry, Austrię i Prusy po długiej wędrówce dotarł do swego stryja mieszkającego w Brodnicy, który podczas powstania listopadowego walczył w oddziale czwartaków. Dzięki pomocy pana Tuchołki z Montowa, Franciszek Klonowski otrzymał fałszywe dokumenty wystawione na pruskiego poddanego. Przez wiele lat ukrywał się na różnych plebaniach. Pracował przy kościołach wykonując prace kowalstwa artystycznego, którego to fachu nauczył się podczas syberyjskiego zesłania. Ostatecznie osiadł i do śmierci mieszkał w Wawrowicach nieopodal Nowego Miasta Lubawskiego.

Franciszek Klonowski w wieku 74 lat jako ochotnik brał udział w wojnie z bolszewikami. Służył przez kilka miesięcy w 65. Pułku Piechoty w charakterze wywiadowcy.

30 kwietnia 1922 r. został odznaczony Orderem Virtuti Militari V klasy. Zmarł w szpitalu w Nowym Mieście Lubawskim 10 października 1924 r. Został uroczystie pochowany przy udziale licznych żałobników na cmentarzu parafialnym p.w. św. Tomasza Apostoła przy ul. Grunwaldzkiej w Nowym Mieście Lubawskim. W 2021 r. zabytkowy nagrobek F. Klonowskiego został odrestaurowany staraniem Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Gdańsku.

ODDZIAŁOWE BIURO UPAMIĘTNIANIA WALK I MĘCZENSTWA INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ POSZUKUJE, BADA, EWIDENCJONUJE, OTCZAJA OPIEKĄ I REMONTUJE GROBY WETERANÓW WALK O WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI. JEŻELI ZNASZ Miejsca, w których spoczywają nasi Bohaterowie - WYPEŁNI WIŃCISEK ZE STRONY WWW.IPN.GO.PL I PRZEŚLIJ DO INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

PLIKI DO POBRANIA

[Franciszek Klonowski \(ulotka\) \(pdf, 1.48 MB\) 19.01.2022 10:06](#)